

Toldot Shimshon

by Rabbi Shimshon Chaim Nachmani zt"l

Published Livorno 1776*

Chapter II – Mishnah 18

הוא הִיָּה אומר, לא עליך המלאכה לגמור, ולא אתה בן חורין ליבטל ממנה. אם למדת תורה הרבה, נותנים לך שכר הרבה. ונאמן הוא בעל מלאכה שישלם לך שכר פעולתך. ודע מתן שכרו של צדיקים לעתיד לבא.

[Rabbi Tarfon] used to say: It is not your duty to finish the work, but neither are you free to neglect it. If you have learned much Torah, you will be given great reward. Faithful is your Employer,¹ Who will pay you the reward of your labor. Know that the grant of reward unto the righteous is in the future-to-come.

וְנִקְצֵר מהלכנו בדקדוקים המצטרפים, ונבא דרך הפתוב "הלא צבא לאנוש (על) [עלי-] ארץ וכימי שכיר ימיו", שאנחנו כשכירים לגבי הקדוש ברוך הוא לקיים מצותיו. וכן אמרנו במדרש, משל למה הדבר דומה, למלך ששכר פועלים לעבודת פרמו ונגו ופרדסו וכו'. ובפרק ה' דעבודת זרה תנו, השוכר את הפועל לעשות עמו ביון נסו, שכרו אסור. שכרו לעשות עמו מלאכה אחרת, אף על פי שאמר לו, העבר לי חבית של יין נסו ממקום למקום, שכרו מותר. ופירש הרב עובדיה ברטנורא, וכגון שאמר לו, כל חבית וחבית בפרוטה. אבל אם אמר לו, העבר לי מאה חביות במאה פרוטות, אסור. וכתב התוספות יום טוב בשם רש"י, דכל פמה דלא אעבריהו לכולהו, לא יהיב ליה מדי, הלכך אגרא שייך ביה, דהוה חבית דאיסורא, גרמה כל השכר, שאילו לא היה רוצה להעביר לו חבית אחת, שמא לא היה שוכרו. עכ"ל. ועיין שם.

We will shorten our discussion of the necessary details, and come to the verse: “Is there not a term of military service to man upon earth? And are not his days like the days of a hired laborer?”² That is, we are like hired laborers with respect to the Holy One, Blessed be He, to fulfill His commandments. So we say in the Midrash:

To what is the matter comparable? To a king who hired workers for the work of his vineyard, his garden, and his orchard. He was unspecific, and did not reveal to them the wages for the [different trees of the] orchard, so they should not forsake [working on] those with minimal wages and go and work [only] on those with substantial wages.

- Deut. Rabbah 6:2

---

* English translation: Copyright © 2026 by Charles S. Stein. Additional essays are available at <https://zstorah.com>

¹ Literally, “the Master of your work.”

² Job 7:1.

In chapter 5 of Avodah Zarah (41a) we learned:

[Regarding a gentile **who hires** [a Jewish] **laborer to work with him with libation wine** [for idolatry], **his wage is forbidden** [i.e., the Jew is forbidden to derive benefit from such wage]. [If the gentile] **hired him to do other work with him, even if he said to him** [while working]: **Transport the barrel of libation wine for me from this place to that place, his wage is permitted.**

- Mishnah Avodah Zarah 5:1; Avodah Zarah 41a

That is, if a Jew is told from the outset that part of his work involves libation wine, the wages would be forbidden. But if he was not hired to work specifically with the forbidden wine and the wages he receives are for his other work, the wages are permitted.

Rabbi Ovadiah Bartenura explained: “[It would be permitted] in an example where he said to him: ‘pass to me each and every barrel for a perutah.’ ” In such a case of a piece-rate contract, each barrel is its own task. “But if he said to him: ‘pass to me one hundred barrels for one hundred perutot, and amongst them was found a barrel of libation wine, his hire is forbidden.’ ” In such a case of a global contract, moving all of the barrels is considered a single task, and if one of the barrels was wine used for a libation, the entire wage is forbidden.³

Tosafot Yom Tov writes in the name of Rashi: “As long as [the worker] has not transported all of them, [the employer] gives him nothing. Therefore, the wage is connected with [the entire lot]. That one forbidden barrel caused all the wages, since if [the worker] had not wanted to carry even one barrel [because of it being forbidden libation wine], perhaps [the employer] would not have hired him.” See there.

ומשום דאשמועינן התנא במשנה הקודמת, והשכר הרבה ובעל הבית דוחק, כשהיא דמצינא, דטפא להו אאגרייהו, כדי שיהיו זריזים ומשכמים למלאכתו. הוצרך לומר, לא עליה המלאכה לגמור, כי היכי דלא נימא, דטפא להו אדעתא שישלימו כל המלאכה. כלומר, לא תחשוב שיהיה החוב מוטל עליה לקיים כל המצוות, ואם לא תקיים אחד מהן, תאבד שכרה, כדאמרינן התם, שמא לא הנה שוכרו לאו הכי, אלא כל מצוה ומצוה שתקיים, ישלם שכרה לעתיד לבא, לפי השכר השייך לאותה מצוה.

The Tanna has already taught us in the previous Mishnah, “and the reward is great and the Master of the house presses,” as in that passage in Bava Metzia 83a, that he increased their wages so that they would be diligent and rise early for his work. Therefore, it was necessary to say: “It is not upon you to complete the work,” so that we should not say that He increased [their wages] with the intention that they complete all the work. That is to say, do not think that the obligation is placed upon you to fulfill all the commandments, and that if you do not fulfill one of them you will lose your reward. As we say there in Avodah Zarah regarding the gentile hiring a Jew, that perhaps he would not have hired him [had he known that he would not fulfill the entirety of the project]. Rather, for each and every commandment that you fulfill, He will pay your reward in the future, according to the reward appropriate to that commandment.

³ The Bartenura’s explanation essentially echoes Rava’s explanation in Avodah Zarah 65a. The halacha is codified by the Rambam, *Mishneh Torah*, Forbidden Foods, 13:18–19.

ולא אִתָּהּ בֶּן חוֹרֵין וְכוּ'. לְפִי שֶׁהִקְבֵּלְנָהּ הוֹאִיל שֶׁאִינוּ כְּמוֹ עֶבֶד שֶׁמְחַוְּיָב לְעֵבֹד בְּכָל יוֹם, אֲלֵא עוֹשֶׂה כְּשִׁירְצָהּ. מִשְׁקַבֵּל עָלָיו לְעֲשׂוֹת אִיזוֹ מְלָאכָה, אִינוּ יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ. מֵה שְׂאִין כֵּן בְּפוֹעֵל, דִּהְיִינוּ הַשְּׂכִיר יוֹם, דִּהוֹאִיל שֶׁמְחַוְּיָב לְעֵבֹד כָּל הַיּוֹם, בֵּין יִשְׁלִים וּבֵין לֹא יִשְׁלִים, יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ אֲפִילוֹ בְּאַמְצַע הַיּוֹם, מִטַּעַם "כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים" וְכוּ'. וְשָׂמָּה יֹאמֵר הָאֵדָם, הוֹאִיל שֶׁאִנִּי שְׂכִיר יוֹם, דְּאֲנִי, אֲגִירִי דִּמְמָא אֲנִי, הוּא בְּרִשׁוּמֵי לְחַזֵּר בִּי, אִם אֲרָצָהּ, כְּדִין פּוֹעֵל. לְכֵן אָמַר, וְלֹא אִתָּהּ בֶּן חוֹרֵין וְכוּ', יֵשׁ לָהּ דִּין פּוֹעֵל וְשְׂכִיר יוֹם לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְגַם אִתָּהּ לוֹ כְּעֶבֶד, דְּכַתִּיב "כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים", וְאִין דִּין הַשְּׂכִיר לְגַבֵּי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּדִין הַשְּׂכִיר לְגַבֵּי הָאֵדָם.

“But neither are you free to neglect it.” With regard to the contractor—since he is not like a servant who is obligated to work every day, but rather works when he wishes—once he has accepted upon himself to do a certain task, he cannot retract. This is not so with a worker, that is, a day laborer, who, while obligated to work the entire day, whether he ultimately completes the work or not, may withdraw even in the middle of the day. This is based upon the verse, “For the Children of Israel are servants unto Me; they are My servants, whom I freed from the land of Egypt.”⁴

This verse is understood by the Sages to mean “they are My servants, and not servants to servants.” Thus, even though a day laborer undertakes to work for the entire day, he cannot become fully bound in a manner resembling servitude, and therefore retains the right to withdraw.

Moreover, although this verse describes Israel as servants of G-d, this does not imply a form of coercive servitude. Rather, Divine service is structured in a way that preserves human agency. Accordingly, even in the context of Torah study, the obligation resembles that of a day laborer—who is obligated in his work but not absolutely bound—rather than that of a slave.

Perhaps a person will say: since I am a day laborer—as Rav Nachman bar Yitzchak said, “we [Torah scholars] are day laborers”⁵—it is in my power to retract if I wish, like a worker. Therefore, it says: “But neither are you free to neglect it,” you have the status of a worker and a day laborer with respect to the Holy One, Blessed be He, but you are also like a servant to Him, as it is written, “For the children of Israel are servants unto Me,” and the law of a hired worker with respect to the Holy One, Blessed be He, is not like the law of a hired worker with respect to a human being. Thus, a hired worker with respect to a human being can quit his job, but a hired worker with respect to G-d is not free to neglect his job, that is, performing the mitzvot.

אִם לְמִדַּת תּוֹרָה הִרְבָּה, נֹתְנִים לָהּ שְׂכָר הִרְבָּה, דִּהְיִינוּ שְׂכָר כָּל לִימוּד וְלִימוּד, אֲפִילוֹ הֵבִי, לֹא תִטּוֹל שְׂכָרָה מִיָּד, אֲלֵא וְנֶאֱמָר הוּא בְּעַל מְלָאכְתָּהּ, שִׁישְׁלֵם לָהּ שְׂכָר פְּעוּלְתָּהּ לְעֵתִיד לְבֹא.

“If you have studied much Torah, you will be given great reward”—that is, the reward for each and every act of study. Even so, you will not take your reward immediately; rather, “faithful is your Employer, Who will pay you the reward of your labor . . . in the future-to-come.”

⁴ Lev. 25:55.

⁵ Eruvin 65a.

אי נמי בדרך אחר, לא עליה המלאכה לגמור. אין לה להקפיד, אם אינה לומד כל התורה שהיית רוצה ללמוד, או כל המסכתא, בשביל שאתה עוסק במצוות. כי התורה והמצוות, אחד הוא. והכי נמי אמרינן גדול תלמוד, שמביא לידי מעשה. ואם תאמר, להניח התורה, ולעסוק במצוות. גם זה לא יתכן, כי אין בור ירא חטא, ולא עם הארץ חסיד, ונהו ולא אתה בן חורין ליבטל ממנה. אלא זה הכלל, אם למדת תורה הרבה, ולא עסקת בגמילות חסדים ובמצוות אלא מעט, בין כך ובין כך נותנים לה שכר הרבה.

Alternatively, in another way: “It is not upon you to complete the work.” You should not be particular if you do not learn all the Torah that you would have wished to learn, or an entire tractate, because you are occupied with commandments. For the Torah and the commandment are one. So too we say: “Great is study, for it leads to action.”⁶ Perhaps you will say: to set aside Torah and engage in commandments, this too is not possible, “for an ignoramus cannot be sin-fearing, nor can an unlearned person be pious”⁷; and this is the meaning of “but neither are you free to neglect it.” Rather, this is the principle: if you have learned much Torah but have engaged only a bit in acts of kindness and commandments, in either case they give you much reward.

ואף אם נתבטלת מן התורה הרבה בשביל עסק המצוות, נאמן הוא בעל מלאכתה שישלם לה שכר פעולתה. וידוע, ששכר לימוד התורה הוא יותר משכר המצוות, כדתנן ותלמוד תורה פנגד כולם. והקדוש ברוך הוא רוצה שיתבטל מהתורה בשביל לקיים איזו מצוה עוברת, או שאי אפשר להתקיים על ידי אחרים, כדאיתא בשלחן ערוך יורה דעה סימן רמ"ו. על זה אמר, ונאמן הוא בעל מלאכתה, שמצוה לה על מלאכה זו, שישלם לה שכר פעולתה, דהיינו השכר שהיה מגיע לה בלימוד התורה. וכמו שדקדקנו ופירשנו לעיל בסמוך במשנה ט"ו.

Even if you have neglected much Torah on account of engaging in commandments, your Employer is faithful to pay you the reward of your labor. It is known that the reward for Torah study is greater than the reward for the commandments, as we learned (Peah 1:1): “And the study of Torah is equal to them all.”⁸ The Holy One, Blessed be He, desires that one set aside Torah in order to fulfill a passing commandment, or one that cannot be fulfilled by others, as is stated in Shulchan Aruch, Yoreh De’ah, siman 246 (se’if 18). Regarding this it says: “faithful is your Employer,” that this commandment is for you as a task, that He will pay you “the reward of your labor,” that is, the reward that would have come to you through Torah study. This is as we have analyzed and explained above nearby in Mishnah 16.

⁶ Kiddushin 40b.

⁷ Pirkei Avot 2:6.

⁸ Peah 1:1.

והקא נמי, מעיקרא תני "מלאכתך", והדר "פעולתך", לפי שהאדם הוא נקרא שכיר ופועל גבי לימוד התורה, וזוהי פעולתו ודקא, כדכתיב "והגית בו יומם ולילה". אלא שבשעת המצנה, מניח התורה, ומיד לאסר גמר המצנה, חוזר לחיוב פעולה שלו. וזהו הטעם שהתורה אינה כמו הסוכה, שכל פעם שנקנס בה או אוכל בו, חייב לברך, ואילו התורה, אף שהפסיק מללמוד ונתעסק בעסקיו, אינו חוזר ומברך. דשאני תורה, שכל היום חייב ללמוד, והיינו כמו פועל ושכיר יום, שחייב לעבוד כל היום.

Here too, originally it teaches “your work,” and then “your labor.” That is, the Hebrew of the Mishnah reads “בעל מלאכתך” which we have translated as Employer, but it literally means “the Master of your work.” Why the switch from מלאכתך [“your work”] to פועלתך [“your labor”]? **Because a person is called a hired worker and a laborer with respect to Torah study, and this is specifically his labor, as it is written: “and you shall meditate in it day and night.”**⁹

But at the time of a commandment, he sets aside the Torah. Immediately after completing the commandment, he returns to his obligation of labor. This is the reason that the Torah is not like the sukkah, for every time one enters it or eats in it, he must recite a blessing, whereas Torah—even if he interrupted his study and engaged in his affairs—he does not return and recite a blessing. For Torah is different, since all day he is obligated to study,¹⁰ and this is like a worker and a day laborer who is obligated to work all day.

והשתא אתי שפיר, הכפל של "ונאמן הוא" וכו', אחר שכבר אמר "נותנים לה שכר" וכו'. וסיים ואמר, ודע מתן שכרן של צדיקים לעתיד לבוא, ואף זה נראה מיותר. ועוד קשה, מהו "מתן" שכרן, הנה לו לומר, ודע שכרן של צדיקים, כמו שהקשו המפרשים ז"ל.

Now the repetition of “faithful is your Employer Who will pay you the reward of your labor” is fine, after it already said, “If you have studied much Torah, you will be given great reward.”

It concludes: “Know that the grant of reward unto the righteous is in the future-to-come,” and this too appears superfluous. Further it is difficult to understand: what is “the grant” of their reward? It should have said: “know that the reward of the righteous is in the future-to-come,” as the commentators have asked.¹¹

אבל אמרו ז"ל, תביכה מצנה בשעתה, ומדקאמר "תביכה", צריך לומר שנותנים לו שכר הרבה, יותר ממה שהיה ראוי ליתן בשביל אותה המצנה. וזהו שרמז לה התנא, שאם תעשה המצוות בזמן ובשעתו, אז יהיה לה מתן שכר, כלומר, הנה לה שכר יותר ממה שהיה ראוי ליתן בשביל אותה המצנה.

But our Sages said: “A commandment is beloved at its proper time.”¹² From the fact that it says “beloved,” it must be that they give him much reward, more than what would

⁹ Joshua 1:8

¹⁰ Tosafot Berachot 11b.

¹¹ Simeon ben Tzemach Duran (1361–1444) (“RaShBaTz”), *Magen Avot* (Leghorn 1762); Moses Almosnino (c. 1515 – c. 1580), *Pirkei Moshe* (Salonica 1563).

¹² Pesachim 68b, 105b; Kiddushin 33a; Menachot 72a; Chullin 54b.

have been fitting to give for that commandment. This is what the Tanna hints to you: that if you perform the commandments in their proper time, then there will be for you a “grant of reward,” that is, you will have more reward than what would have been fitting to give for that commandment.

ומוכרח לומר, שמתן שכר זה יהיה לעתיד לבא, שהרי במדה שאדם מודד, בה מודדין לו, הוא טרח בעצמו לעשות המצוה כתיקונה ובשעתה, כדי שתהיה יותר חביבה. אף מתן שכרו מוכרח שיהיה בזמן היותר חביב, דהיינו לעולם הבא, כדתנן יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא, מכל חיי העולם הזה. ומשום הכי תני "ודע", דהיינו, דע והבן.

It must be said that this “grant of reward” will be in the future-to-come, for “with the measure that a person measures [others], he is measured with it [by the Heavenly court].”¹³ He exerted himself to perform the commandment properly and at its proper time, in order that it be more beloved; so too the giving of his reward must be at the most beloved time, namely the World-to-Come. This is as we learned: “Better is one hour of bliss in the World-to-Come than all the life of this world.”¹⁴ For this reason, it teaches “and know that the grant of reward unto the righteous is in the future-to-come,” that is, know and understand.

ובדרך זה, נבין מאמר אהד בפרק קמא דברכות, ר' אלעזר סלש, עאל לגביה ר' יוחנן, סנייה דתנה קא גני בבית אפל, גלייה לדרעיה, ונפל נהורא. סנייה דתנה קא בכי ר' אלעזר, אמר ליה, אמאי קא בכית, אי משום תורה דלא אפשת, שנינו, אהד המרבה ואהד הממעט, ובלבד שיכנו את לבו לשמים. ע"כ. וצריך עיון, איך אפשר שהמרבה והמעט יהיו שווים, והלא מי שמרבה בכוננת הלב, על פרוה יהיה שכרו יותר גדול ממי שהוא ממעט, אף שיהיה בכוננת הלב. ותנא קא צוה, אם למדת תורה הרבה, נוהגים לה שכר הרבה.

In this way we will understand a statement in the first chapter of Berachot:

Rabbi Elazar fell ill. [His teacher,] Rabbi Yochanan entered [to visit], and saw that he was lying in a dark room. [Rabbi Yochanan] exposed his arm, and light [radiating from his flesh] filled the house. He saw that [Rabbi Elazar] was crying. He said to him: Why are you crying? If it is because you did not learn as much Torah [as you wished], we learned: One who increases [an offering] and one who decreases [an offering] have equal merit, as long as he directs his heart toward Heaven.

- Berachot 5b

This requires analysis: how is it possible that the one who increases an offering and the one who decreases an offering are equal? Surely one who increases with intention of the heart will, perforce, have a greater reward than one who decreases, even if he too has intention of the heart. The Tanna cries out in our Mishnah: “If you have learned much Torah, you will be given great reward.”

¹³ Mishnah Sotah 1:7; Sotah 8b.

¹⁴ Pirkei Avot 4:17.

ואגב אורחין נבאר, מה שפירש רש"י ו"ל בפרישת בא על פסוק "ויילכו ויעשו כגוי ישראל", אף ההליכה מנה הכתוב, לימן שָׁכַר לְהַלִּיכָה, וְשָׁכַר לַעֲשׂוֹתָהּ. עכ"ל. וקשה, דאיך סלקא דעתין שלא יתן שָׁכַר לְהַלִּיכָה, דאיצטריך קרא לרבויי, דהא סבירא היא, שמי שטורם יותר, יתנה שָׁכָרוּ יותר מרובה.

Incidentally, we will explain what Rashi, of blessed memory, explained in Parashat Bo on the verse: “And the children of Israel went and did so, just as the L-rd had commanded Moses and Aaron, so they did.”¹⁶ Rashi wrote: “even the going is counted by Scripture, to give reward for the going and reward for the doing.”¹⁷

There is a difficulty: how could it enter one’s mind that reward would not be given for the going, such that the verse would be needed to include it? For it is logical that one who exerts more should receive more reward.

ויש לומר, דבנדאי לא איצטריך קרא על ההליכה עצמה, דהיינו אותה ההליכה שצריך לילך למוכר כדי לקנות הקרבן, דזה פשיטא שיש לה שָׁכַר, שְׁהָרִי גִקְרָאת גוֹף הַמִּצְוָה ממש. אלא כי אתא קרא, למי שיש לו מוכר בהמה סמוך לו במעט טורח, ורצה לילך לקנות הקרבן מן המוכר היותר רחוק, כדי להראות שהמצוה חביבה עליו הרבה, ואינו מקפיד על הטורח. והנה סלקא דעתין לומר, דלא שפיר דמי למעבד הכי, משום דאין מעבירין על המצוות. קא משמע לן "ויילכו ויעשו", שניתן להם שָׁכַר אף על הליכה זו.

It can be said that certainly the verse was not needed for the going itself—that is, the going required to go to the seller in order to purchase the offering—for it is obvious that it has reward, since it is considered the very body of the commandment. Rather, when the verse came, it was for one who has a seller of an animal nearby with little effort, yet he wished to go and purchase the offering from a more distant seller in order to show that the commandment is very dear to him and that he is not concerned with the effort. It might have entered one’s mind to say that it is not proper to do so, because one does not pass over an opportunity to fulfil the mitzvot.¹⁸ Therefore, [the verse] teaches “and the children of Israel went and did so,” that they were given reward even for this going.

ומאי דתנו תָּכָא, ונאמן הוא בעל מלאכתו שישלם לו שָׁכַר פְּעוּלָתָהּ, וכן מאי דתנו לקמן, לפום צערא, אגרא, מיירי כְּשִׁטּוּרָם יוֹתֵר מִחוּבָתוֹ, כדי להראות חביבות המצוה.

That which we learned here, “faithful is your Employer, Who will pay you the reward of your labor,” and similarly what we learned below, “according to the effort is the reward,” refers to when one exerts himself more than his obligation, in order to show the belovedness of the commandment.

¹⁶ Ex. 12:28.

¹⁷ Rashi on Ex. 12:28.

¹⁸ Yoma 33a.

ובנה יתורץ נמי, מאי דאמרין בפרק ג' דסוטה, אמר רבי יוחנן, למדנו קבול שְׂכָר מאלמנה, דהיא ארמלתא דהנת בי כנישתא בשיבבומה, וכל יומא הנה אתיא ומצלא בי מדרשא דרבי יוחנן. אמר לה, בתי, ולא בית הכנסת יש בשיבבומה. אמרה ליה, רבי, ולא שְׂכָר פסיעות יש לי. ופרש רש"י, קיבול שְׂכָר מאלמנה, שהיתה טורחת עצמה יותר מן הצורך, כדי לקבל שְׂכָר, למדנו מזה, שיטריח האדם עצמו במצות כדי לקבל שְׂכָר יותר. עכ"ל. וקשה, דמה זו תשובה "ולאו שְׂכָר פסיעות יש", וכי הותר לאדם לעבוד על מנת לקבל פרס, חס ושלום.

With this also will be resolved what we say in chapter 3 of Sotah (22a):

Rabbi Yochanan said: we learned acceptance of reward from a widow—that widow who had a synagogue in her neighborhood, yet every day she would come and pray in the study hall of Rabbi Yochanan. He said to her: my daughter, is there not a synagogue in your neighborhood? She said to him: Rabbi, is there not reward for me for [all the] steps [I take while walking to the more distant synagogue]?

- Sotah 22a

Rashi explains “acceptance of reward from a widow,” that she would exert herself more than necessary in order to receive reward; from this we learn that a person should exert himself in commandments in order to receive more reward.

There is a difficulty: what kind of answer is this—“is there not reward for steps”? Is a person permitted to serve on condition of receiving a reward, Heaven forbid?

אלא הענין הוא, שאותה האלמנה היתה רוצה ללכת לבית מדרשו של ר' יוחנן משום דסבירא דקדיש טפי מבית הכנסת הסמוכה לה. וכך רצתה לומר, דהואיל דאיכא שְׂכָר פסיעות למי שמחבב יותר את המצוה, אם כן, אין לנו לומר שמחוייב האדם לילך לבית הכנסת הפוגע ראשון, משום דאין מעבירין על המצות, דהיכא דאיכא חיוב מצוה, שאני.

Rather, the matter is that that widow wished to go to the study hall of Rabbi Yochanan because she reasoned that it was holier than the synagogue near her. Thus, she meant to say that since there is reward for steps for one who shows greater love for the commandment, therefore we cannot say that a person is obligated to go to the first synagogue he encounters because “one does not pass over commandments.” For where there is belovedness of the commandment, it is different.

* * *